

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ing. Viery Horčicové, soudkyně Mgr. et Mgr. Lenky Bahýľové, Ph.D. a soudce Mgr. Martina Lachmanna v právní věci

žalobce: **Ing. J. D.**
bytem 5. k. 1333/20, P. 4

proti

žalované: **Etická komise České republiky pro ocenění účastníků odboje a odporu proti komunismu**
sídlem nábrž. Edvarda Beneše 4, Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 3. 9. 2014, č. j. 11115/2014-EKO,

takto:

I. Žaloba se **zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou domáhá zrušení napadeného rozhodnutí žalované, jímž bylo rozhodnuto o odvolání žalobce proti rozhodnutí Ministerstva obrany (dále též jen „ministerstvo“ či „správní orgán prvního stupně“) ze dne 31. 3. 2014, č. j. 262002773/12/2014-1027. Uvedeným rozhodnutím ministerstva byla zamítnuta žádost

žalobce o vydání osvědčení účastníka odboje a odporu proti komunismu (dále jen „osvědčení“) podle zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 262/2011 Sb.“). Odvolání proti rozhodnutí ministerstva bylo napadeným rozhodnutím žalované zamítnuto a rozhodnutí ministerstva bylo potvrzeno.

2. Ve vztahu k napadenému rozhodnutí žalobce uvedl následující námítky:

A) Nesouhlasí s tím, že žalovaná nespátřuje v jeho vyloučení ze školy civilní i vojenské, výpovědi ze zaměstnání a postihu trvajícím 24 let po skončení doby nesvobody naplnění § 3 odst. 4 zákona č. 262/2011 Sb.

B) Nesouhlasí s výroky napadeného rozhodnutí, které zpochybňují pravdivost kteréhokoli sdělení žalobce, vyslovené či napsané v průběhu správního řízení. Zvláště poukazuje na bezdůvodné zpochybnění své účasti na pochodu studentů na Hrad, když tento akt nikdy neoznačil za svůj veřejný střet s režimem.

C) Za hlubokou urážku své cti žalobce považuje zpochybnění své práce v kárné komisi Železničního stavitelství Praha, kam byl jako nestraní k jmenován pro svoji otevřenost, přímost a poctivost. Žalobce uvádí, že ve funkci předsedy této komise nedělal rozdíly mezi soudruhy a nesoudruhy. Tuto skutečnost však žalobce neuváděl jako příklad své veřejné angažovanosti proti režimu.

D) Žalobce uvádí, že k jeho prvnímu velkému veřejnému střetu s režimem došlo na půdě resortu obrany, když vykonával vojenskou prezenční službu, po vyloučení z ČVUT. Žalovaná pochybila, pokud ve vztahu k této skutečnosti zpochybňuje pravdomluvnost žalobce. Žalobce uvedl, že svůj půlroční pobyt v Žilině, kde vykonával základní vojenskou službu, může dokázat dopisy, které mu zasílala jeho manželka.

E) Žalobce zpochybňuje způsob, kterým pracovníci ministerstva postupovali při získání jeho výpovědi ve správním řízení o žádosti žalobce. Uvádí, že podstoupil „čtyřhodinový výslech“ ve vlastním bytě a pracovníci ministerstva se ho „snažili přimět, aby uvedl jména osob, které by dosvědčily“ jeho „střety s tehdy vládnoucím establishmentem“. Žalobce zarazila „podobnost s metodami, které používala v době nesvobody StB“. Žalobce uvádí, že nerozumí poznámce č. 7 na s. 5 napadeného rozhodnutí. Odmítá, že by si ve svých výpovědích protiřekl, když zmiňoval zákon č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu.

F) Za zbytečnou a urážlivou žalobce považuje poznámku o VUMLu na s. 13 napadeného rozhodnutí. Žalobce VUML nikdy nestudoval, uvádí, že o svůj inženýrský diplom nikdy strach mít nemusel.

G) Žalobce namítá, že žalovaná nechala neoprávněně bez povšimnutí 30 let žalobcovy práce v železničním stavebnictví, s důvodem o nedostatečné dlouhodobosti svého odporu proti režimu se žalobce neztotožňuje. Poukazuje na „trvalé stíhání“ své osoby po nuceném přerušení studia až do svého odchodu do důchodu. Žalovaná chybně vyložila § 3 odst. 4 zákona č. 262/2011 Sb.

H) Žalobce považuje za bezpředmětné „obvinění“, že při doplnění své žádosti požadoval nepřípustné záruky při poskytování dalších informací orgánům provádějícím správní řízení; jedná se o chybný výklad dvou otázek ve třetím oddílu přípisu žalobce ze dne 26. 3. 2012. Žalobce viděl, že popis jeho konkrétních střetů s režimem bude vyžadovat jména zúčastněných osob, a že k jednání s důchodovým úřadem bude potřebovat znalost o výši důchodů několika vedoucích pracovníků podniku, kde dlouho pracoval na podružné pozici. Žalobce uvádí, že nikdy v životě nikoho neudal. Žalobce tvrdí, že ustanovení správního řádu neporušil, neboť byl připravený jednat s pracovníky ministerstva a odpovídat na jejich dotazy. Tito pracovníci však žalobci neodpověděli na dvě jednoduché otázky, ani mu nesdělili, že tyto otázky jsou nepřípustné. Žalobce uvádí, že mu nemůže být kladena k tíži nevědomost o skutečnostech, které pracovníci ministerstva sami neznají, např. které kategorie komunistů existovaly v KSČ, či co bylo účelem studentského spolku. Naposled položená otázka svědčí o nepochopení toho, co tehdy znamenalo být členem národně-socialistické strany a k tomu být ve vedení studentského spolku. Žalobce uvedl, že z důvodu možných nepříjemností byl při popisu svých střetů s režimem opatrný při jmenování konkrétních osob, z nichž mnoho změnilo podstatně svoje názory.

I) Důvodem odmítnutí žádosti o vydání osvědčení nemůže být podle žalobce skutečnost, že žadatel nemá důkazy o své činnosti z doby nesvobody. Má za to, že § 6 odst. 1 věta druhá zákona č. 262/2011 Sb. obsahuje stylistickou chybu, kterou žalovaná zneužila. Žalobce má za to, že uvedené ustanovení by mělo znít: *„Žádost musí kromě obecných náležitostí podání obsahovat podklady prokazující splnění podmínek pro vydání tohoto osvědčení, pokud jimi žadatel disponuje a také doklad o československém občanství nebo doklad o jeho odnětí.“* Žalobce má za to, že vložený větný člen nemůže patřit k druhé části věty, protože povinnost předložit doklad o československém státním občanství nebo doklad o jeho odnětí je neopomenutelnou podmínkou vydání osvědčení, což vyplývá z § 2 odst. c) zákona č. 262/2011 Sb. Výklad použitý žalovanou jde proti smyslu zákona, vyjádřeným v preambuli. Žalobce poukazuje na to, že systém v době nesvobody pracoval zásadně bez důkazů, resp. tyto důkazy ničil.

J) Žalobce uvádí, že nezná osobu pana J. D., a neví, jaké doplňující informace by k jeho případu mohl uvést.

K) Žalobce zpochybňuje výklad § 2 odst. b) zákona č. 262/2011 Sb. ze strany žalované, kdy nebyla připuštěna možnost, že se žalobce popisovaných akcí neúčastnil. Zároveň není připuštěna možnost, že jakýkoliv veřejně vyslovený názor, který se liší od názoru oficiálního, dlouhodobě narušuje a ohrožuje autoritativní systém a komunistickou totalitní moc. Žalobce má za to, že zákon dovoluje posoudit míru hloubky postižení žadatele režimem, že je logické zahrnout do posuzování závažnosti postižení i dobu po roce 1989, když jeho příčina má původ v době nesvobody, že odsouzení občana formou rozhodnutí v kádrovém spise, že nesmí mít v zaměstnání žádné podřízené, je neobvyklé a zvlášť závažné, a že je logické zvažovat, proč byl tento občan režimu tak nebezpečný.

L) Žalobce rovněž namítá, že metodické pokyny ministerstva jsou nesprávné, pokud jako první krok při ověřování údajů žadatele nestanoví navázat kontakt s posledním zaměstnavatelem žadatele před tím, než odešel do důchodu, a pokud nutí u každého

žadatele rozeslat dotazy na stejné organizace. Žalobce kritizuje ministerstvo, že se spokojilo s negativní odpovědí (že žalobce nikdo nezná) z rezortu železničního stavebnictví, kde žalobce prožil 30 let a kde se odehrála většina jeho střetů s režimem. Vyslovuje otázky, na které se ho ministerstvo nezeptalo, ačkoli mělo (co žalobce v resortu dopravy 30 let dělal, kolik procent nestraníků mohlo být v té době v centrálním orgánu na ministerstvu, proč jako nestraník mohl dlouho pracovat v předsednictví druhé největší pobočky VTS atd.). Žalobce odmítá své zařazení do škatulky „oběť komunismu“. Od skončení druhé světové války komunistům odporoval, celý život působil v různých veřejně prospěšných organizacích, do nichž ho vybírali spoluobčané, nikoli strana. Ve všech funkcích veřejně vyjadřoval své názory. Žalobce uvádí, že byl trpěn režimem z důvodu své odborné aprobace a přesných pracovních výkonů.

M) Žalobce se domnívá, že rozhodnutí ministerstva a rozhodnutí žalované mají stejného autora. Skutečnost, že žalobci nebylo vydáno osvědčení, pro něj znamená, že se nemůže ucházet o zvýšení důchodu. Odhadem vyčísľuje finanční ztrátu, jež mu od roku 1989 vznikla a nebyla mu v rámci starobního důchodu vyplacena. Zároveň žádá soud, aby k vyčíslení této částky ustanovil znalce.

3. Žalobce vedle zrušení napadeného rozhodnutí navrhuje, aby se mu žalovaná veřejně omluvila za urážlivé výroky obsažené v napadeném rozhodnutí, a aby byla žalovaná uložena povinnost uhradit žalobci finanční újmu, která mu vznikla nevydáním osvědčení.
4. Žalovaná ve vyjádření k žalobě uvedla, že návrh žalobce je nedůvodný, neboť ve správním řízení ve věci žádosti žalobce o vydání osvědčení účastníka odboje a odporu proti komunismu nebyla prokázána žádná činnost žalobce, která by naplňovala znaky některé z forem odboje a odporu proti komunismu definovaných zákonem č. 262/2011 Sb.
5. K námitce ad A) žalovaná uvedla, že ve vyloučení žalobce ze školy civilní a vojenské, výpovědi ze zaměstnání a postihu trvajícím 24 let po skončení doby nesvobody neshledala naplnění podmínek zákona č. 262/2011 Sb. Z dikce § 3 odst. 4 tohoto zákona plyne, že pro naplnění formy odboje a odporu proti komunismu podle tohoto ustanovení zákona musí být podmínky zde stanovené splněny kumulativně, tj. musí být prokázány aktivně a z vlastní vůle zastávané veřejné a společenské postoje, které bránily nástupu a udržení komunistické totalitní moci a v přímé souvislosti s nimi i následek ve formě uvěznění, internování, jiného omezení na osobní svobodě anebo nucené vystěhování z místa bydliště anebo jiné závažné postižení. Pro přiznání postavení účastníka odboje a odporu proti komunismu musí být v řízení prokázán nejen závažný postih žadatele zákonem presumovaný, ale zejména protikomunistická činnost v podobě veřejně deklarovaných protikomunistických postojů. Taková činnost však v případě žalobce v řízení před ministerstvem prokázána nebyla.
6. Žalovaná rovněž zdůrazňuje, že není jejím záměrem bagatelizovat postihy, kterým byl žalobce dle svých tvrzení a vyjádření vystaven, má však za to, že vyloučení z vysoké školy civilní/ČVUT (za situace, kdy mu bylo umožněno další studium i profesní realizace odpovídající dosaženému vysokoškolskému vzdělání) a vojenské („aspirantské školy“ v době výkonu základní vojenské služby), a dále výpověď z pracovního poměru u Ministerstva dopravy ze dne 30. 11. 1970 (kdy Ministerstvo dopravy vzalo svou výpověď

zpět na základě žaloby podané žalobcem) nelze považovat za postižení zcela srovnatelné se závažným postižením definovaným zákonem. Žalovaná dodává, že samotné tíživé sociální postavení žalobce „po skončení doby nesvobody“, aniž by vykonával činnost, která by naplňovala některou z forem odboje a odporu proti komunismu dle § 3 v návaznosti na § 2 písm. b) zákona č. 262/2011 Sb., není důvodem pro vydání osvědčení.

7. K námitkám ad B) a ad H) žalovaná uvádí, že pro účely správního řízení pouze konstatovala, zda žalobcova tvrzení byla či nebyla provedeným dokazováním prokázána. V tomto ohledu se žalovaná řídí zásadou materiální pravdy ve smyslu § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**správní řád**“). Učinila tak i při posouzení případné účasti žalobce na studentském pochodu na Pražský hrad (dne 25. 2. 1948), přičemž ve svém rozhodnutí pouze konstatovala, že v průběhu řízení nebylo prokázáno, že by se žalobce tohoto pochodu zúčastnil, čímž ovšem nijak nezpochybňuje, že tohoto pochodu opravdu účasten byl. Žalovaný rovněž nezpochybňuje prohlášení Pražského akademického klubu 48 o tom, že se jednalo „o masovou protestní akci“, kterou studenti zahájili protikomunistický odboj. K související námitce žalobce týkající se jeho aktivit v době studia na vysoké škole žalovaná uvádí, že je nezbytné vždy zkoumat konkrétní jednání žadatele, neboť předmětem posuzování je aktivní protikomunistická činnost člena v rámci dané organizace (§ 3 odst. 3 zákona č. 262/2011 Sb.). Žádná aktivní protikomunistická činnost žalobce v rámci Klubu akademiků národně-socialistické strany však v rámci řízení prokázána nebyla.
8. K námitkám ad C) a ad G) žalovaná konstatuje, že nezpochybnila tvrzení žalobce o jeho činnosti jako předsedy kárné komise podniku Železničního stavitelství Praha, pouze uvedla, že tato činnost nebyla v průběhu správního řízení prokázána, a i pokud by prokázána byla, nenaplňovala by bez dalšího žádnou z forem odboje a odporu proti komunismu definovaných v zákoně č. 262/2011 Sb., byť je takové jednání žalobce možno považovat za čestné. Žalovaná uvádí, že při posuzování činnosti žalobce vycházela ze shromážděného spisového materiálu. Činnosti, které měl žalobce vyvíjet v době svého zaměstnání v oblasti železničního stavitelství a v nichž žalobce spatřuje svůj odboj či odpor proti komunistickému režimu, nebyly ve správním řízení prokázány. Skutečnost, že žalobce obdržel výpověď ze zaměstnání u Ministerstva dopravy a že příčinou výpovědi bylo prohlášení vedení ministerstva o tom, že žalobce věděl o plánování emigrace J. S., svého kolegy na Ministerstvu dopravy, nenaplňuje podmínky žádné z forem odboje a odporu proti komunismu, definovaných v zákoně č. 262/2011 Sb.
9. K námitce ad D) žalovaná konstatuje, že v průběhu řízení před správním orgánem nebylo prokázáno, že by k veřejnému protikomunistickému vystoupení žalobce v průběhu výkonu základní vojenské služby v „aspirantské škole“ v Žilině skutečně došlo; v tomto ohledu žalovaná odkazuje na odůvodnění svého rozhodnutí. Žalobce na podporu svého tvrzení nepřipojil ve správním řízení ve smyslu § 6 odst. 1 zákona č. 262/2011 Sb. ke své žádosti žádné relevantní podklady, ani podle § 52 správního řádu neoznačil důkazy, které by správní orgán mohl provést. Listiny („dopisy, které žalobci posílala jeho manželka“) měl žalobce předložit již v řízení před správním orgánem prvního stupně. Žalobce však tyto dopisy nepředložil ani v rámci odvolacího řízení, ačkoli o tom byl řádně poučen. Podle názoru žalované nelze tyto listiny v řízení před správním soudem zohledňovat. Obdobně je tomu i v případě dopisu ze dne 11. 5. 1998, adresovaného blíže nespecifikované

redaktorce Rádía Svobodná Evropa, v němž žalobce popsal střet se svým služebně nadřízeným a který přiložil až ke své žalobě. Tento dopis však podle názoru žalované naplnění zákona č. 262/2011 Sb. rovněž neprokazuje.

10. K námitce ad E) žalovaná konstatuje, že se zákonností postupu podle § 89 odst. 2 správního řádu zabývala v rámci odvolacího řízení, přičemž neshledala takové vady řízení, které by mohly vést k důvodným pochybnostem o možném vlivu na zákonnost rozhodnutí. K obsahu protokolů, jež jsou součástí spisového materiálu, žalovaná uvádí, že všechny protokoly jsou žalobcem signovány a v průběhu správního řízení před žalovanou nevyplývala pochybnost o tom, že by obsah vyjádření žalobce v uvedených protokolech neodpovídal tomu, co žalobce sám skutečně uvedl. Pokud žalobce nesouhlasil s průběhem podání jeho vyjádření k věci, popř. s obsahem vyhotovených protokolů, mohl je odepřít podepsat s uvedením důvodu, popř. požadovat zaznamenání námítky proti jeho obsahu podle § 18 odst. 3 správního řádu, což však neučinil. V tom, že správní orgán po žalobci požadoval uvedení jmen osob, které by dosvědčily jeho střety s komunistickým režimem, nelze podle žalované spatřovat nezákonný postup. Formální nedostatek ve vyhotovení protokolu o vyjádření podaném žalobcem před správním orgánem prvního stupně (nesprávně označeným jako „protokol o výsledku svědka“) není porušením zákona. Pokud žalovaná uvedla, že si žalobce protřečí, reagovala na podání žalobce ze dne 26. 3. 2012. Tuto skutečnost však žalovaná nepovažovala z hlediska posouzení činnosti žalobce podle zákona č. 262/2011 Sb. za nijak zásadní.
11. K námitce ad F) žalovaná uvádí, že žalobce předložil v řízení před správním orgánem prvního stupně dne 13. 8. 2013 řadu listin, mj. také doklad (kopie žádosti o pracovní zařazení ve Federálním výboru pro dopravu ze dne 24. 1. 1969), ve kterém sám uvedl: „*Prošel jsem večerní politickou školou pro vedoucí pracovníky...*“. Žalovaná vycházela z tohoto dokladu a v napadeném rozhodnutí k tomu pouze konstatovala, že absolvování „večerní politické školy pro vedoucí pracovníky“, pokud tím žalobce myslel Večerní univerzitu marxismu-leninismu, by mohlo být překážkou pro přiznání postavení účastníka odboje a odporu proti komunismu podle § 4 odst. 1 písm. g) zákona č. 262/2011 Sb.
12. K námitce ad H) žalovaná konstatovala, že pokud žalobce věděl o osobách, které by byly schopny potvrdit jeho případnou protikomunistickou činnost, měl je jako svědky v souladu s § 82 odst. 4 správního řádu navrhnout již v řízení před správním orgánem prvního stupně. Pokud tak neučinil ani v řízení před správním orgánem odvolacím, nedostál svým zákonným povinnostem vyplývajícím z § 6 odst. 1 zákona č. 262/2011 Sb., § 52 a § 50 odst. 2 správního řádu.
13. K námitce ad I), že znění § 6 zákona č. 262/2011 Sb. není správné, žalovaná uvedla, že při posuzování žádosti je povinna jednat pouze v rámci pravomoci svěřené jí zákonem č. 262/2011 Sb. a v mezích zákona. Má za to, že nelze spatřovat jakékoli pochybení v tom, že v řízení postupovala podle platných a účinných právních předpisů. Svou námitku může žalobce případně směřovat jako podnět ke změně zákona č. 262/2011 Sb. vůči zákonodárci.
14. K námitce ad J) žalovaná konstatuje, že po zevrubném prostudování spisového materiálu shledala, že v dokumentu ministerstva označeném jako „Záznam o jednání“ ze dne 27. 8. 2013 je krátká zmínka o provedeném výsledku „pana J. D.“, který měl údajně poskytnout

doplňující informace k případu žalobce (žalobce se s touto informací mohl seznámit při nahlížení do spisu dne 4. 2. 2014). Etická komise tedy z právní opatrnosti požádala ministerstvo o zaslání této listiny. Informace v ní uvedené se vztahují ke studentskému pochodu k prezidentu Edvardu Benešovi dne 25. 2. 1948 na Pražský hrad, avšak o osobě žalobce neobsahují žádné informace.

15. K námitce ad K) žalovaná uvádí, že ze shromážděného spisového materiálu nebylo zjištěno, že by žalobce vyvíjel aktivity směřující ke svržení či oslabení komunistické totalitní moci v tehdejší Československu a k obnovení svobody a demokracie v intenzitě vyžadované zákonem č. 262/2011 Sb. Žalovaná setrvává na stanovisku, že zákon je určen aktivním bojovníkům za obnovení svobody a demokracie, kteří se komunistickému režimu otevřeně postavili; při svém rozhodování přitom plně respektuje smysl a účel zákona.
16. Námitka ad L) podle žalované odporuje zásadě hospodárnosti řízení podle § 6 odst. 2 správního řádu. Žalovaná uvádí, že podle § 6 odst. 3 zákona č. 262/2011 Sb. si ministerstvo opatří odborné stanovisko Archivu bezpečnostních složek, popř. i Ústavu pro studium totalitních režimů a dalších vědeckých institucí. Ministerstvo může požádat o spolupráci i další odborné instituce. Žalovaná má za to, že při opatřování podkladů pro rozhodnutí vyvinulo dostatečnou iniciativu ke zjištění činnosti žalobce. Odpovědnost za průběh správního řízení neleží však pouze na správním orgánu, který řízení vede, ale také účastník řízení by měl dostát svým procesním povinnostem podle § 6 odst. 1 zákona č. 262/2011 Sb., § 52 správního řádu a § 50 odst. 2 správního řádu, což žalobce neučinil, ač tak učinit mohl.
17. Proti námitce ad M), že napadené rozhodnutí žalované a jemu předcházející rozhodnutí ministerstva má stejného autora, se žalovaná ohrazuje. Žalovaná je nezávislým kolegiálním správním orgánem, jehož pravomoc je vymezena v § 7 odst. 1 zákona č. 262/2011 Sb. K námitce týkající se „finanční ztráty od roku 1989“, která měla být žalobci způsobena nepřiznáním osvědčení, žalovaná konstatuje, že žalobce nesprávně rozumí účelu zákona č. 262/2011 Sb. Jeho účelem není primárně dorovnání starobních či jiných důchodů režimem persekovaných osob, ale ocenění aktivních účastníků odboje a odporu proti komunismu a v návaznosti na vydané osvědčení také dosažení úplné rehabilitace části politických vězňů.
18. K návrhům žalobce, aby se mu žalovaná veřejně omluvila za urážlivé výroky, obsažené v napadeném rozhodnutí, a aby byla žalované uložena povinnost uhradit žalobci finanční újmu, která mu vznikla nevydáním osvědčení, žalovaná uvádí, že tyto žalobní návrhy jdou nad rámec pravomoci správního soudu. Žalovaná navrhuje, aby byla žaloba zamítnuta.
19. Ze správního spisu vyplývají následující pro rozhodnutí soudu podstatné skutečnosti.
20. Žalobce podal dne 31. 1. 2012 žádost o osvědčení podle zákona č. 262/2011 Sb., v níž ve vztahu k § 3 odst. 4 tohoto zákona poukázal na své vyloučení ze čtvrtého ročníku ČVUT-FIS a později výpověď ze zaměstnání. Uvedl, že v roce 1947 vstoupil do politické strany národních socialistů (ČSNS), pro kterou pracoval ve fakultním spolku, v samosprávě Masarykovy studentské koleje a v klubu akademiků strany. Zmínil svoji účast ve studentském pochodu na Hrad (v roce 1948). Uvedl, že nikdy nevstoupil do KSČ, což pro něj bylo s ohledem na výchovu v zásadách křesťanské morálky zdrojem neustálých obtíží.

Poukázal též na obtížné sociální poměry své a svojí rodiny, které přetrvávaly i po jeho návratu do zaměstnání (v době po úspěšném soudním sporu ve věci jeho okamžité výpovědi ze zaměstnání), a které žalobce a jeho manželku nutily vykonávat ještě vedlejší zaměstnání ve večerních hodinách. Uvedl, že v „boji s panujícím establishmentem se nikdy necítil jako disident, ale nikdy se nevzdal a neměl strach“.

21. Dne 8. 3. 2012 zaslalo ministerstvo žalobci sdělení, že skutečnosti uváděné v žádosti nelze bez dalšího doplnění považovat za skutečnosti předpokládané v zákoně č. 262/2011 Sb., neboť *„ten není určen pro oběti totalitního režimu či obecně osoby komunistickým režimem perzekuované, ale pro aktivní účastníky odboje/odporu proti komunismu“*; odkázal přitom na znění § 3 odst. 4 a § 2 uvedeného zákona.
22. Žalobce zaslal ministerstvu dne 28. 3. 2012 doplnění žádosti, v níž poukázal na své vyloučení z *„aspirantské školy“* v Žilině v souvislosti s inscenovaným procesem s dr. Horákovou, jakož i na svoji činnost v zaměstnání. Poukázal na své přispění ke zdařilé emigraci *„některých mladíků“* (při služebních a turistických cestách na západ, kde napomáhal jako neoficiální tlumočnick) a úspěšnému převozu některých cenností pro emigranty ve Švýcarsku od příbuzných u nás, dále uvedl, že *„byl označen na iniciátora nepokojů v sále při velké schůzi Ministerstva ve Slovanském domě v době normalizace“*, a že *„házel (předměty) ze střechy MD na milicionáře dole na ulici, když zasahovali proti davu demonstrantů“*.
23. Ministerstvo následně požádalo za účelem dostatečného zjištění skutkového stavu ve vztahu k žádosti žalobce o spolupráci Archiv bezpečnostních složek a Národní archiv. Z informace Národního archivu ze dne 29. 10. 2012 vyplynulo, že žalobce *„neprochází členskou evidencí ÚV KSČ“*. Ze stanoviska Archivu bezpečnostních složek ze dne 28. 3. 2013 se podává, že ve vztahu k žalobci *„nejdou překážky vyplývající z ust. § 4 zákona č. 262/2011 Sb.“*.
24. Z protokolu o ústním jednání ze dne 17. 4. 2013 na ministerstvu vyplývá, že žalobci bylo umožněno seznámit se s podklady pro vydání rozhodnutí, byly mu mj. vysvětleny důvody vedoucí k zamítnutí jeho žádosti.
25. Ve správním spise ministerstva je založen (č. l. 56) závěr č. 1 žalovaného *„k důsledkům realizace usnesení vlády č. 135 ze dne 6. února 1958 a usnesení vlády č. 256 ze dne 14. března 1958“*, podle něhož *„sama skutečnost, že žadatel o vydání osvědčení byl obětí politických prověrek a čistek ve státním, resp. veřejném a hospodářském sektoru“ v souvislosti s uvedeným usnesením vlády nebo byl v jejich důsledku postižen, nenaplnňuje znaky odboje a odporu proti komunismu v jednotlivých jeho formách dle § 3 zákona č. 262/2011 Sb.“*.
26. Ministerstvo dále ve správním řízení doplnilo podklady o sdělení Ministerstva dopravy ze dne 19. 6. 2013, že ve Správním archivu Ministerstva dopravy nejsou uloženy žádné dokumenty, které by se vztahovaly k osobě žalobce. Dále je ve spisu založeno sdělení Pražského akademického klubu 1948 ze dne 5. 7. 2017, podle něhož se jméno žalobce vůbec nevyskytuje v záznamech PAK 48. Podle sdělení Národního archivu ze dne 9. 7. 2013 nebyly při provedeném šetření ve fondech Ministerstva dopravy a Federálního ministerstva dopravy dohledány žádné dokumenty týkající se žalobce.

27. Součástí spisu je též rozhodnutí Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 16. 9. 2009, jímž byla žalobci přiznána podle §§ 1 a 2 nařízení vlády č. 122/2009 Sb., o odškodnění studentů vysokých škol, kterým bylo v období komunistického režimu z politických důvodů (za protiprávní vyloučení ze studia na ČVUT v Praze v roce 1949) znemožněno dokončit studium na vysoké škole, jednorázová peněžní náhrada ve výši 100 000 Kč.
28. Součástí spisu je dále „Protokol o výsledku svědka“ ze dne 12. 7. 2013, podepsaný žalobcem. Z výpovědi mj. vyplynulo, že žalobce mohl v roce 1955 dokončit studium na vysoké škole a po ukončení studia až do odchodu do důchodu vykonával povolání odpovídající jeho kvalifikaci. Další „Protokol o ústním jednání“ byl s žalobcem sepsán dne 13. 8. 2013.
29. Ministerstvo následně vydalo zamítavé rozhodnutí o žádosti žalobce, neboť neshledalo důvody pro vydání osvědčení. Rozhodnutí ministerstva pak potvrdila žalovaná žalobou napadeným rozhodnutím. K žalobě žalobce přiložil dopis (jmenovitě neurčené) redaktorce Rádia Svobodná Evropa, v němž popsal střet se svým služebně nadřízeným na vojenské škole v Žilině.
30. V průběhu řízení o žalobě pak zaslal žalobce soudu dokument, který považuje v tomto sporu za klíčový. Dokument objevil až v souvislosti s přípravou k jednání ve věci pozůstalosti po své manželce. Jedná se o návrh ředitele Železničního stavitelství Praha na změnu tarifní platové třídy (z T13 na T 14) a úpravu základního platu žalobce (z 3780 Kč na 4 200 Kč) ze září 1980. Tento návrh je odůvodněn vzorným plněním pracovních úkolů, osobními vlastnostmi žalobce, délkou praxe v oboru, jakož i tím, že žalobce (jako pracovník) *„metodicky i prakticky řídí a odpovídá za činnost 12 pracovníků (v podřízenosti závodů). Důvody, proč nejsou přímo ve stavu ÚKŘJ, nemůže sám ovlivnit (...). Odůvodnění dále obsahuje pokyn, že „v případě, že nelze v rámci podniku vyhledat cestu výjimky (ustanovení o počtu přímo podřízených pracovníků), požádejte o rozhodnutí GR“.* Předložený dokument podle žalobce dokládá jeho tvrzení, že v rámci svého pracovního působení v Železničním stavitelství Praha bylo proti němu dlouhodobě uplatňováno omezení v podobě nemožnosti výkonu nadřízené pozice (byť ji fakticky vykonával). Příčinou jím doloženého dokumentu (přípis ředitele podniku jeho ekonomickému náměstkovi), který mu byl v kopii zaslán na vědomí, byla žalobcova snaha odejít od Železničního stavitelství Praha a přejít na Metroprojekt, pro který ve vedlejších pracovním poměru zpracovával různé materiály, a kde mu nabízeli lepší podmínky. Předložený dokument podle žalobce dosvědčuje, že příkaz k uvedené restrikci v pracovním postupu žalobce zjevně nevznikl v podniku, kde pracoval (jinak by ho ředitel sám zrušil).
31. Ve vztahu k předloženému důkazu žalobce namítá, že žalovaná se měla zajímat o jeho činnost v rámci působení žalobce právě v Železničním stavitelství Praha, kde pracoval od roku 1955 do roku 1986, kdy odešel do důchodu, což neučinila. Žalobce je toho názoru, že forma postihu, kterou proti němu režim použil, byla ve svých důsledcích horší než třeba zákaz výkonu povolání. V této souvislosti žalobce poukázal na diskriminaci své osoby (co do výše důchodu) ve srovnání se svými současníky, kteří „ve stejné době odcházeli do důchodu z vedoucích pozic s osobními důchody“.

32. Ve vztahu k napadenému rozhodnutí žalobce dále zdůraznil, že Klub akademiků národních socialistů byl centrem politického nelítostného boje proti bolševikům, že v Žilině strávil půl roku jako nejlepší absolvent poddůstojnické školy v útvaru, kde vykonával vojenskou presenční službu, že tzv. studijní prověrky na vysokých školách po únoru 1948 byly ve skutečnosti masivními personálními bolševickými čistkami, že důvod uvedený ve výpovědi z Ministerstva dopravy byl pouze důvodem zástupným za jím veřejně vedenou kampaň proti jednomu hlinkovskému gardistovi z doby Slovenského štátu (zasloužilému funkcionáři tohoto ministerstva), a že čelil dlouhodobému omezení své pracovní existence.
33. Dne 16. 11. 2017 žalobce k žalobě dále doplnil odpověď Ministerstva obrany Slovenské republiky z Vojenského archivu v Trnavě ze dne 25. 10. 2017, na nějž se obrátil se žádostí o poskytnutí informací ve věci svého pobytu v aspirantské škole v Žilině v roce 1950. Vyloučení z této školy žalobce uvedl jako jeden z příkladů reakce režimu na jeho veřejné vystoupení. Z této odpovědi vyplývá, že dne 25. 3. 1950 byl žalobci přiznán charakter aspiranta, od 25. 3. 1950 do 17. 7. 1950 byl frekventantem školy důstojníků v záloze, a dne 18. 7. 1950 byl ze školy vyloučen a charakter aspiranta mu byl odňat podle „výn. MNO, č. 5270“.
34. Při ústním jednání dne 25. 4. 2018 žalobce v zásadě odkázal na svá písemná podání, která předtím doplnil dalšími dvěma písemnými podáními (stanovisko ze dne 28. 3. a podání ze dne 17. 4. 2018), a především zdůraznil, že bylo pochybením ministerstva, pokud ve věci nebyl shromážděn dostatek důkazů. Je přesvědčen, že zákon č. 262/2011 Sb. se na něj vztahuje, neboť po celé období nesvobody proti komunistickému režimu vystupoval, a že má nárok na navýšení důchodu. Žalovaný na vyjádření žalobce reagoval v intencích svého vyjádření k žalobě, co se týká shromažďování podkladů pro rozhodnutí ve věci, bylo postupováno v souladu se zákonem. Chtěl-li žalobce navrhnout provedení dalších konkrétních důkazů, měl tak v průběhu správního řízení učinit.
35. Městský soud v Praze přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů, kterými je vázán (75 odst. 2 věta první s.ř.s.), a vycházel přitom ze skutkového i právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).
36. Zákon č. 262/2011 Sb., na jehož základě dochází k morálnímu ocenění účastníků tzv. třetího (protikomunistického) odboje, a s tím spojené materiální satisfakci (jednorázový finanční příspěvek, úprava důchodu), představuje další ze způsobů, jakým se Česká republika legislativním způsobem vyrovnává s komunistickou minulostí. K účelu přijetí zákona č. 262/2011 Sb. se obšírněji vyjádřil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 27. 10. 2016, č. j. 8 As 175/2015-116, z jehož odůvodnění lze citovat následující: *„Česká republika jakožto demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana usiluje již od doby svého vzniku o nápravu křivd způsobených předchozí komunistickou diktaturou. Za tím účelem byla vydána řada právních předpisů, jejichž cílem je vyjádřit morální uznání osobám postiženým nedemokratickým režimem, navrátit konfiskovaný majetek, zneplatnit vynesené trestní rozsudky či odškodnit osoby, které musely vykonat nespravedlivě uložené tresty odnětí svobody. Jedním z těchto předpisů je i zákon*

č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu (dále „zákon č. 198/1993 Sb.“), z jehož zásad vychází i zákon č. 262/2011 Sb. Podle § 4 zákona č. 198/1993 Sb. náleží každému, kdo se nepodílel na aktivitách totalitního státu a byl komunistickým režimem nespravedlivě postižen a perzekuován, účast a morální zadostiučinění. Citované ustanovení sice nemá bezprostřední právní následky, ale vyjadřuje vůli zákonodárního sboru projeviti morální uznání všem obětem komunistické diktatury (srov. důvodová zpráva k zákonu č. 198/1993 Sb., Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 1993 – 1996, sněmovní tisk č. 376). Není totiž v možnostech právního státu odčinit každé příkoří způsobené předchozím režimem i po stránce finanční, a to i vzhledem k množství a variabilitě těchto případů (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 10. 12. 2013, sp. zn. I. ÚS 767/13). (...) Zákon č. 262/2011 Sb. je projevem trvajících snahy dále rozšiřovat okruh osob, kterým za jejich činy náleží nejen morální uznání, ale i materiální satisfakce.“

37. Z důvodové zprávy k návrhu tohoto zákona (sněmovní tisk č. 204/0, Poslanecká sněmovna, 6. období, 2010-2013) se podává, že „(d)ůvod předkládané normy spočívá především v mravním imperativu boje za svobodu a demokracii a v generálně-preventivním významu vyzdvižení tohoto boje. Není možné nerozlišovat mezi těmi, kdo se nedokázali vzepřít bezpráví, a těmi, kdo ho vykonávali, především je však důležité vyzdvihnout a ocenit ty, kdo se totalitě a bezpráví aktivně postavili.“ Podle preambule zákona č. 262/2011 Sb. je jeho cílem „vyjádřit úctu a vděčnost ženám a mužům, kteří v období komunistické totalitní moci s nasazením vlastních životů, osobní svobody i majetku aktivně bránili hodnoty svobody a demokracie“. Za účelem naplnění tohoto cíle zákon vymezuje odboj a odpor proti komunismu, stanoví podmínky pro vydání osvědčení účastníka odboje a odporu proti komunismu, nebo upravuje rehabilitace.
38. Podle § 2 písm. b) zákona č. 262/2011 Sb. platí, že odbojem a odporem proti komunismu se rozumí „účast na akcích směřovaných proti komunistickému režimu v Československu projevená ať již jednotlivě či ve skupině na základě politického, náboženského či mravního demokratického přesvědčení nebo vědomá a veřejná vyjádření takového odporu, na území státu i v zahraničí, a to i ve spojení s cizí demokratickou mocností, některou z forem uvedených v § 3 s cílem odstranit, výrazně oslabit či narušit anebo jinak poškodit komunistickou totalitní moc v Československu a obnovit svobodu a demokracii.“ Ocenění žadatele předpokládá kumulativní naplnění zde uvedených podmínek, tj. 1. „účast na akcích“ nebo „veřejných vyjádřeních“ proti komunistickému režimu, jejichž cílem bylo 2. „poškodit komunistickou totalitní moc“, resp. „obnovit svobodu a demokracii“, a to 3. naplněním některé z forem odboje a odporu. Nenaplnění byť jen jedné ze zde uvedených podmínek představuje nenaplnění zákonných podmínek pro vydání osvědčení. Dalším kritériem při posouzení žádosti je pak absence překážek pro vydání osvědčení (§ 4).
39. Jednotlivé formy odboje a odporu proti komunismu jsou uvedeny v § 3 zákona č. 262/2011 Sb. Spadají sem případy ozbrojeného či jiného srovnatelného boje proti komunistickému režimu včetně provádění sabotáží, spolupráce se zahraniční rozvědkou demokratického státu či převaděčství (odst. 1). Patří sem též činnost neozbrojená, spočívající například v autorství petic či jiných veřejných materiálů za účelem obnovení svobody a demokracie, v organizaci veřejných vystoupení či v publicistické činnosti zaměřené proti komunistickému režimu, ať již v tuzemsku nebo v zahraničí (odst. 2). Formou odboje a odporu proti komunismu je také aktivní činnost v uskupeních, jejichž

členové bojovali proti komunismu způsoby podle § 3 zákona (odst. 3). Formou odboje a odporu proti komunismu jsou podle odst. 4 „též takové veřejné politické a společenské postoje zastávané aktivně a z vlastní vůle, které bránily nástupu a udržení komunistické totalitní moci, pokud byl za ně jejich nositel uvězněn, internován nebo jinak omezen na osobní svobodě anebo nuceně vystěhován z místa svého bydliště anebo jinak obdobně závažně postižen.“ Poslední stanovenou formou odboje a odporu proti komunismu je „činnost významem srovnatelná s formami odboje a odporu proti komunismu uvedenými v předchozích odstavcích vykonávaná před dobou nesvobody, pokud jejím cílem bylo zabránit nastolení komunistického režimu a zachování svobody a demokracie v Československu, pokud tohoto cíle nebylo možno dosáhnout jinak, a byla spojena s obdobným rizikem“ (odst. 5).

40. Jak uvedl Nejvyšší správní soud ve shora citovaném rozsudku, „zákonodárce při vymezení zákonem uznaných forem odboje a odporu proti komunismu zvolil cestu poměrně podrobného až kazuistického výčtu aktivit a postojů, jejichž společným jmenovatelem byla schopnost reálně poškodit komunistický režim, a které tudíž vládnoucí garnitura tvrdě potlačovala. Lidé, kteří se podíleli na zákonem vymezených činnostech a aktivně zastávali intenzivní protikomunistické postoje, vědomě nasazovali vlastní život, majetek či svobodu: v případě odhalení byli nezdědka přesídlováni, umístěni do pracovních táborů, odsouzeni k mnohaletým trestům odnětí svobody či k propadnutí majetku; výjimkou nebyly ani tresty smrti, udělované za odbojovou činnost zejména v politických procesech 50. let. Mírnější formy nesouhlasu s komunistickým režimem nebyly spojeny s obdobným rizikem, a proto je zákonodárce nezařadil mezi formy odboje a odporu proti komunismu ve smyslu zákona č. 262/2011 Sb.“.
41. Podle § 6 odst. 1 zákona č. 262/2011 Sb. vydává ministerstvo osvědčení na základě žádosti občana. „Žádost musí kromě obecných náležitostí podání obsahovat podklady prokazující splnění podmínek pro vydání tohoto osvědčení, a pokud jím žadatel disponuje, také doklad o československém občanství nebo doklad o jeho odnětí.“ Podle § 6 odst. 3 věta druhá a třetí pak platí, že „(j)sou-li splněny podmínky pro vydání osvědčení účastníka odboje a odporu proti komunismu, vydá ministerstvo osvědčení účastníka odboje a odporu proti komunismu. Nejsou-li tyto podmínky splněny, ministerstvo vydá rozhodnutí o tom, že toto osvědčení nevydává.“
42. Z právní úpravy, jež se na posouzení této věci aplikuje, resp. ze smyslu a účelu jejího přijetí, lze dovozovat, že má být naplněním ambice ocenit osobnosti, jejichž postoje a činy projevované v období komunistického režimu dosahují určité intenzity, resp. jsou spojeny s určitými vážnými důsledky do života těchto osob. Míra této intenzity je promítnuta do § 2 a § 3 zákona č. 262/2011 Sb. Úspěšná žádost o vydání osvědčení podle tohoto zákona předpokládá naplnění podmínek zde vymezených, případné zamítnutí této žádosti tak nelze podle názoru zdejšího soudu vnímat automaticky tak, že žadatel je „pouhou“ obětí komunistického režimu. Z právní úpravy, podpořené důvodovou zprávou je totiž zřejmé, že okruh oceňovaných není nastaven příliš široce.
43. Z žaloby lze seznat několik žalobních bodů: prvním je nesprávné posouzení otázky, zda žalobcem uváděné postihy v osobním a pracovním životě lze podřadit pod § 3 odst. 4 zákona č. 262/2011 Sb. (námitka A, K), druhým je nezákonnost procesního postupu týkající se pořízení výpovědí žalobce (námitka E), a třetím je nezákonnost procesního postupu týkající se nedostatků ve skutkových zjištěních a s tím související výklad § 6 odst. 1 zákona č. 262/2011 Sb. (námitky G, H, I, J, L). Ostatní námitky povětšinou plynou dle

názoru zdejšího soudu spíše z nedorozumění při interpretaci napadeného rozhodnutí žalovaného o tak subjektivně velmi citlivě vnímané otázce, jakým (ne)udělení osvědčení bezesporu je.

44. **První žalobní bod.** Dikce § 3 odst. 4 zákona č. 262/2011 Sb. vyžaduje spojení mezi aktivně a z vlastní vůle zastávanými a veřejně projevovanými politickými a společenskými postoji, jež bránily nástupu a udržení komunistické totalitní moci, a mezi důsledky této aktivity v podobě velmi závažných dopadů do života člověka (typ. omezení na osobní svobodě). Tato forma odboje a oporu proti komunismu proto bude naplněna tehdy, je-li prokázáno kvalifikované jednání žadatele, v jehož důsledku došlo ze strany komunistické moci k závažnému poškození této osoby.
45. Sousedním „veřejně zastávané a projevované politické a společenské postoje“ je podle názoru zdejšího soudu nutno rozumět typicky činnosti uvedené v § 3 odst. 2 (například autorství petic či jiných veřejných materiálů za účelem obnovení svobody a demokracie, organizace veřejných vystoupení či publicistická činnost zaměřená proti komunistickému režimu), u nichž však není nutno prokazovat zvýšenou intenzitu, když ta byla svým způsobem „ohodnocena“ perzekucí poškozené osoby, a to ve vztahu k provedené protikomunistické činnosti.
46. Nutno předeslat, že žalobcem uváděné postihy ze strany komunistického režimu sice přímo nesměřovaly proti jeho osobní svobodě, a kdyby na ně mělo být nahlíženo samostatně, samy o sobě by (ve srovnání s ostatními vyjmenovanými závažnými následky, tj. uvěznění, internace, nucené vystěhování) nepostačovaly pro naplnění podmínky „jiného závažného poškození“. Jejich souhrn ve vztahu k jedné osobě by však již event. mohl být za „jiné závažné poškození“ považován. Jak vyplývá z výše uvedeného, žalobcem uváděné postihy v osobním a pracovním životě (vytlačení z vysoké školy, diskriminace v zaměstnání, výpověď ze zaměstnání, nepříznivé sociální podmínky) však samy o sobě k naplnění formy odboje a odporu proti komunismu stanovené v § 3 odst. 4 zákona č. 262/2011 Sb. nepostačují, neboť za účelem naplnění podmínek této formy odboje a odporu proti komunismu bylo nutno prokázat jejich spojení s kvalifikovanou protikomunistickou činností žadatele.
47. Tento pohled na stěžovatelem uváděná příkoří, tj. v rámci správního uvážení zahrnout uvedené postihy do kategorie „jiných závažných poškození“ vymezených v § 3 odst. 4 zákona č. 262/2011 Sb., je zřejmý i z přístupu ministerstva, které v řízení o žádosti žalobce, bez ohledu na skutečnost, že „vyhazov“ ze školy a zaměstnání, diskriminace v zaměstnání, jakož i nepříznivé sociální podmínky, na první pohled nepředstavují tak závažné poškození, pokračovalo ve shromažďování dalších podkladů pro rozhodnutí; klíčové tedy bylo zjištění, zda žalobce projevils své protikomunistické postoje v podobě a intenzitě stanovené zákonem a v jejich důsledku došlo k jím uváděným postihům (k této otázce viz vypořádání třetího žalobního bodu).
48. Uvádí-li žalobce, že jakýkoli veřejně vyslovený názor, odlišný od názoru oficiálního, dlouhodobě narušuje a ohrožuje autoritativní systém, soud k tomu dodává, že pro účely naplnění zákonných podmínek pro vydání osvědčení je mezi tyto projevy nutno řadit, samozřejmě při posouzení všech jednotlivých okolností případu, zejména projevy aktivní

ve smyslu vlastní iniciativy či organizace, s potenciálem uškodit vládnoucímu režimu. Ze životního příběhu žalobce, jak jej nastínil v průběhu správního řízení, je zřejmé, že ze strany režimu byl postihován a znevýhodňován, zjevně z důvodu, že nebyl s režimem konformní; což bylo způsobeno, jak uvádí, zejména jeho výchovou k hodnotám křesťanské morálky a jeho povahou. Takto projevovaná antipatie k vládnoucímu režimu však v případě žalobce zjevně nebyla tak intenzivní, aby se profilovala jako otevřené nepřátelství, když žalobci bylo později umožněno dokončit studium vysoké školy (z níž byl předtím vyhozen), a dokonce se ve vystudovaném oboru následně uplatnit (poté, co jemu podaná výpověď byla soudem zrušena).

49. **Druhý žalobní bod:** Žalobce namítal nezákonnost procesního postupu při pořízení výpovědi žalobce. Ministerstvo zachytilo výpověď žalobce ve dvou protokolech (ze dne 12. 7. 2013 a 13. 8. 2013), v nichž jsou zachyceny odpovědi žalobce na položené otázky, směřující do zjištění dalších podrobností o žalobcem tvrzených protirežimních činnostech. Žalobce protokoly podepsal, lze proto předpokládat, že s jejich obsahem souhlasil. Z jeho tvrzení přitom nevyplývá, že by mu nebyl dán dostatek prostoru k vyjádření. V průběhu řízení před správním orgánem prvního stupně žalobce nezpochybňoval obsah svých výpovědí, jak byly v protokolech zachyceny a učiněny tak součástí podkladového materiálu pro rozhodnutí o žádosti žalobce.
50. Lze přisvědčit žalovanému, že žalobce mohl v případě nesouhlasu či pochybností s obsahem protokolu či s průběhem jeho pořízení projevit odepřením svého podpisu, sdělením důvodů odepření či uplatněním námitek do protokolu (§ 18 odst. 3 správního řádu), nic takového však žalobce neučinil. Žalobce netvrdí, že by byl k výpovědi nucen, podstoupil ji (ostatně ve svém zájmu) zcela dobrovolně; přirovnání s metodami StB není podle názoru soudu na místě. Vyzýval-li správní orgán žalobce, aby uvedl jména osob, které by dosvědčily jeho střety s komunistickým režimem, tento postup je nutno chápat jako snahu správního orgánu zjistit skutkový stav věci, nikoli jako nucení k „udávání“. Obával-li se žalobce v tomto ohledu případného zneužití osobních údajů těchto osob, je k tomu možné poukázat na § 15 odst. 3 správního řádu, podle něhož jsou oprávněné úřední osoby povinny zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o kterých se dozvěděly v souvislosti s řízením. Co se týká v žalobě vyjádřeného nepochopení nad poznámkou pod čarou č. 7 na s. 5 napadeného rozhodnutí žalovaného, jedná se o poukaz na formální pochybení v označení protokolu o výpovědi účastníka (nesprávně „protokol o výsledku svědka“), které však nezpůsobuje nezákonnost napadeného rozhodnutí.
51. **Třetí žalobní bod:** Žalobce dále napadl nezákonnost procesního postupu spočívající v tom, že ve věci jeho tvrzení o střetech s komunistickým režimem nebylo ze strany správních orgánů shromážděno dostatek podkladů, resp. důkazů. Na rozhodování o žádosti o vydání osvědčení podle zákona č. 262/2011 Sb. se subsidiárně použije správní řád. I v tomto typu řízení jsou proto správní orgány povinny dodržovat mj. zásady zákonnosti (§ 2 odst. 1), výkonu svěřené pravomoci pouze k účelům, k nimž jim byla tato pravomoc svěřena (§ 2 odst. 2), či rozhodování ve skutkově shodných či podobných případech tak, aby nevznikaly důvodné rozdíly (§ 2 odst. 4). Při zjištění stavu věci se správní orgány řídí zásadou materiální pravdy (§ 3), jejímž cílem je takové zjištění stavu věci, aby o ní mohlo být spolehlivě vydáno rozhodnutí. Podklady pro vydání rozhodnutí jsou vymezeny v § 50 správního řádu; jedná se zejména o návrhy účastníků, důkazy, skutečnosti známé

správním orgánu z úřední činnosti, podklady od jiných správních orgánů nebo orgánů veřejné moci, jakož i skutečnosti obecně známé (odst. 1). Správní orgán pak hodnotí shromážděné podklady podle své úvahy, přičemž pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci (§ 50 odst. 4 správního řádu).

52. Zákon č. 262/2011 Sb. zakotvil v § 6 odst. 1 pro zájemce o vydání osvědčení vedle povinnosti podat písemnou žádost, též povinnost připojit k této žádosti důkazy, na jejichž základě bude o přiznání či nepřiznání statutu účastníka protikomunistického odboje či odporu proti komunismu rozhodnuto. Zákon tedy předpokládá iniciativu samotného žadatele jak ve vztahu k podání žádosti, tak ve vztahu k předložení důkazů o aktivní činnosti odboje či odporu. Je ovšem třeba přisvědčit žalobci, že s ohledem na dobu, ve vztahu k níž mají být protikomunistické střety dokazovány, není možné přistupovat k podaným žádostem bez přiložených důkazů tak, že tyto žádosti budou bez dalšího zamítány. Předmětné ustanovení je podle názoru zdejšího soudu nutné vykládat tak, že žadatel má především povinnost tvrzení. Nedoloží-li žadatel ke svým tvrzením důkazy či návrhy na jejich provedení, musí se spolehnout na zjištění ze strany správních orgánů v souladu se zásadou materiální pravdy (viz výše). Postupy vedoucí ke shromáždění podkladů potřebných pro rozhodnutí o vydání či nevydání osvědčení se odvíjejí právě od konkrétních tvrzení žadatele. Pokud jsou tato tvrzení toliko v obecné rovině (např. že žalobce pomáhal při emigraci několika osob) nelze po správních orgánech vyžadovat „vyšetřovací“ či „pátrací“ činnost za účelem odhalení identity těchto osob, jejichž svědectví by případně mohlo posloužit k důkazu ve věci žalobce.
53. Dikce § 6 odst. 1 zákona č. 262/2011 Sb. neobsahuje stylistickou chybu, jak se žalobce domnívá. Úmyslem zákonodárce, jak potvrzuje též důvodová zpráva k tomuto zákonu, skutečně bylo zavázat žadatele o osvědčení povinností předložit ke své žádosti podklady prokazující splnění podmínek pro vydání tohoto osvědčení. Na druhou stranu, jak bylo výše vyloženo, nesplnění této povinnosti nemůže bez dalšího vyústit v zamítnutí žádosti. Ostatně i v případě žalobce ministerstvo postupovalo tak, že v souladu se zásadou materiální pravdy shromažďovalo podklady pro vydání rozhodnutí ve věci, přičemž vyšlo z jednotlivých tvrzení žalobce, získaných jak na základě jeho žádosti, tak v průběhu jeho výpovědi.
54. S názorem žalobce, že důvodem nevyhovění žádosti o vydání osvědčení nemůže být skutečnost, že žadatel nemá důkazy o své činnosti z doby nesvobody lze však souhlasit pouze za předpokladu, že absence podkladů dokazujících protikomunistickou činnost žadatele je nahrazena podklady shromážděnými v průběhu správního řízení o žádosti. Pokud však ani při zjevné snaze správních orgánů k prokázání tvrzení žadatele nedojde, nelze uzavřít, že má být rozhodnuto v jeho prospěch, jak žalobce požaduje. To platí zvláště v případech, má-li se jednat o deklaraci protikomunistických postojů menší intenzity ve spojení s postihy méně závažné povahy (v případě žalobce neoznámení plánované emigrace kolegy žalobce, což mělo být důvodem výpovědi z pracovního poměru, či čestné jednání v kárné komisi zaměstnavatele, což mělo být jedním z důvodů omezení kariérního a platového růstu žalobce v zaměstnání).
55. Nelze souhlasit s námitkou žalobce, že správní orgány nechaly bez povšimnutí jeho činnost v Železničním stavitelství. Touto činností, v níž žalobce spatřoval svůj odpor proti

komunismu, se správní orgány zabývaly v rozsahu tvrzení žalobce (zejména činnost v rámci kárné komise podniku, kdy žalobce nerozlišoval mezi „soudruhy“ a ostatními pracovníky, pomoc s emigrací několika nespécifikovaným osobám). Závěry, že tyto aktivity žalobce (bez ohledu na to, že nebyly v řízení prokázány), nenaplnují svojí intenzitou podmínky některé z forem odboje a odporu proti komunismu, vycházejí ze smyslu a účelu zákona, jakož i z dosavadní správní praxe správních orgánů při aplikaci zákona č. 262/2011 Sb. Vyslovuje-li žalobce v žalobě otázky, na něž se ho ministerstvo mělo zeptat, ale neučinilo tak, soud má za to, že odpovědi na tyto otázky – pokud je ve vztahu k řízení o své žádosti považoval za podstatné – mohl žalobce poskytnout sám, kdykoli v průběhu správního řízení. Pokud tak neučinil, nelze to přičítat k tíži správních orgánů rozhodujících o žádosti žalobce, neboť ty jsou při zjišťování skutkového stavu „vedeny“ mj. relevantními tvrzeními žadatele o vydání osvědčení.

56. Namítá-li žalobce, že ministerstvo nejprve nenavázalo kontakt s posledním zaměstnavatelem žalobce a že je ministerstvo nuceno u každého žadatele rozeslat dotazy na stejné organizace, lze k tomu uvést, že podle § 6 odst. 3 je ministerstvo povinno opatřit si k podané žádosti odborné stanovisko Archivu bezpečnostních složek, popřípadě i Ústavu pro studium totalitních režimů a dalších vědeckých institucí. Co se týká požadavku žalobce, že měl být nejprve navázán kontakt s jeho zaměstnavatelem, ze strany správního orgánu prvního stupně bylo požádáno o součinnost Ministerstvo dopravy. Společnost Železniční stavitelství Praha, a. s., kde byl žalobce rovněž zaměstnán, byla ke dni 31. 12. 2002 vymazána z obchodního rejstříku.
57. Ve vztahu k žalobcem uváděnému „prvnímu velkému střetu s komunistickým režimem“, k němuž mělo dojít v rámci jeho působení na vojenské „aspirantské“ škole v Žilině, lze uvést, že žalovaný poukázal na absenci důkazů o tomto vystoupení žalobce. Obrisy toho vystoupení lze seznat pouze z dopisu žalobce redaktorce Rádia Svobodná Evropa, přiloženého k žalobě. Ve vztahu k této námitce však soud musí uvést, že i kdyby bylo veřejné vystoupení žalobce v této vojenské škole prokázáno, jeho důsledky, tj. vyloučení z této školy, by zjevně nebylo možné považovat za „jiné závažné postižení“ ve smyslu § 3 odst. 4 zákona č. 262/2011 Sb. Pokud není naplněna tato podmínka, s ohledem na dikci uvedeného ustanovení nelze ve vztahu k tomuto tvrzenému jednání žalobce o naplnění formy odboje a odporu podle tohoto ustanovení uvažovat. Z tohoto hlediska tedy nejsou relevantní podklady předložené žalobcem až v průběhu řízení o této žalobě.
58. K nesouhlasu žalobce se závěry správních orgánů, že v průběhu správního řízení nebyla prokázána jeho tvrzení (např. jeho účast na pochodu na Pražský hrad v únoru 1948), nelze než uvést, že je nutno rozlišovat mezi uváděním nepravdy (to o žalobci správní orgány v přezkoumávaných rozhodnutích nikde neuvádějí) a mezi tím, že pro uváděná tvrzení neexistují důkazy.
59. Městský soud v Praze dospěl po posouzení vytyčených žalobních bodů k závěru, že žádný z nich nezakládá důvod pro zrušení napadeného rozhodnutí žalované a z hlediska zákonnosti jej tak lze aprobovat. Žalovaná se dostatečným způsobem zabývala všemi odvolacími námitkami žalobce a v průběhu správního řízení nebyl žalobce zkrácen na svých právech.

60. Ve vztahu k ostatním dílčím námitkám, či spíše poznámkám žalobce k napadenému rozhodnutí lze uvést (námitka M), že Etická komise České republiky pro ocenění účastníků odboje a odporu proti komunismu (tj. žalovaná) byla jako kolektivní orgán zřízena na základě § 7 zákona č. 262/2011 Sb. V uvedeném ustanovení je stanoven způsob volby či jmenování členů komise, který zajišťuje nezávislost tohoto orgánu. Samotný název tohoto orgánu napovídá, že jeho smyslem je vnést etickou dimenzi do posouzení jednotlivých případů za situace, kdy je proti rozhodnutí ministerstva o žádosti podáno odvolání. Žalobcova domněnka, že rozhodnutí ministerstva a rozhodnutí žalovaného mají stejného autora, není opřena o jakýkoli racionální argument. Tímto argumentem přitom nemůže být skutečnost, že žalovaný potvrdil rozhodnutí ministerstva o žádosti podané žalobcem. Ve vztahu k poznámce žalobce o tom, že nezná osobu pana J. Deckera (námitka J), lze odkázat na vysvětlení žalovaného ve vyjádření k žalobě.
61. Pokud se stěžovatele dotkly některé argumenty uvedené v napadeném rozhodnutí (např. zmínka o VUMLu v námitce F), z hlediska objektivního posouzení odůvodnění napadeného rozhodnutí jde spíše o (pochopitelně) citlivé vnímání žalobce stran jakéhokoliv zpochybňování jím uváděných (někdy však nepřesných) tvrzení. Skutečnost, že se žalobce cítí být odůvodněním napadeného rozhodnutí uražen, není důvodem pro zrušení tohoto rozhodnutí.
62. Za situace, kdy správní soud neshledal žalobu důvodnou, je rovněž zcela irrelevantní žalobcova žádost na vyčíslení jemu vzniklé finanční ztráty; této žádosti by však nebylo důvodné vyhovět ani v případě úspěšnosti žalobního návrhu, neboť případné navýšení starobního důchodu by nebylo předmětem tohoto řízení. Požaduje-li žalobce, aby soud stanovil žalovanému povinnost veřejné omluvy, jakož i povinnost uhradit mu vzniklou újmu, k tomu nejsou soudy rozhodující ve správním soudnictví oprávněny (a to ani v případě, kdy by návrhu žalobce bylo možné vyhovět).
63. Závěrem soud považuje za důležité uvést, že nelze popřít ani zlehčovat újmu, kterou dnes žalobce pociťuje v důsledku zásahů provedených vůči své osobě v období nesvobody. Postoje zastávané stěžovatelem si zasluhují hluboký respekt a morální uznání. Zamítnutím žaloby soud v žádném případě nesnižuje čestnost a pevnost projevovaného postoje žalobce, který naopak považuje za příkladný a hodný uznání. Na druhou stranu, jakkoli to žalobce subjektivně pociťuje jinak a odmítá se zařadit do škatulky „oběti“, nahlíženo prizmatem „nebezpečnosti“ žalobce pro komunistický režim, žalobce nenaplnuje zákonné podmínky „bojovníka“, resp. „odporovatele“ proti komunismu ve smyslu aplikovaného zákona, neboť v průběhu řízení před správními orgány nebylo zjištěno naplnění podmínek, které zákon č. 262/2011 Sb. s vydáním osvědčení spojuje. Žalobce jistě může pociťovat s takovým posouzením věci nesouhlas či zklamání z nenaplněného očekávání, úkolem správních orgánů však bylo rozhodnout v souladu se zákonem, jehož účelem nebylo udělení (morální a finanční) satisfakce širokému okruhu těch osob, které projevily jakýkoli nesouhlas s komunistickým režimem, byť za to případně (stejně jako žalobce) byly postiženy. I v případě žalobce je proto třeba opětovně vyslovit upřímné politování nad tím, že komunistický režim účelově mařil jeho šance na úspěch v profesním životě (s dopady do života osobního), jehož by bezpochyby dosáhl za jiných právních a společenských poměrů.

64. Vzhledem k tomu, že žalobě nebylo možné vyhovět, soud žalobu podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
65. Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn ust. § 60 odst. 1 s.ř.s. Žalovaný byl ve věci úspěšný, avšak náklady řízení mu nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 25. 4. 2018

JUDr. Ing. Viera Horčicová
předsedkyně senátu